

Силабус освітнього компонента Програма навчальної дисципліни

Фізичні основи електроніки

Шифр та назва спеціальності

105 – Прикладна фізика та наноматеріали

Інститут

ННІ Комп'ютерного моделювання, прикладної фізики та математики

Освітня програма

Прикладна фізика та наноматеріали для енергетики, медицини, радіоелектроніки та телекомунікацій

Кафедра

Фізики металів та напівпровідників (165)

Рівень освіти

бакалавр

Тип дисципліни

Профільна підготовка

Семестр

7

Мова викладання

Українська

Викладачі, розробники

Сіпатов Олександр Юрійович

Oleksandr.Sipatov@khpi.edu.ua

Доктор фізико-математичних наук, професор кафедри фізики металів та напівпровідників НТУ «ХПІ».

Досвід роботи – 40 років.

Автор понад 150 наукових та навчально-методичних праць.

Провідний лектор з дисциплін: «Вакуумна техніка та технології», «Неруйнівні методи контролю»,

«Напівпровідникові наноструктури», «Фізика поверхні

твердих тіл», «Фізика і техніка низьких температур».

Сфера наукових інтересів - напівпровідникові наноструктури.

[Scopus](#).

<https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=7004596183>

[Ідентифікатор автора: 7004596183](#)

[ORCID http://orcid.org/0000-0002-2693-2135](http://orcid.org/0000-0002-2693-2135)

Загальна інформація

Анотація

У дисципліні викладено теоретичний матеріал, що описує фізичні основи електронної техніки, будову і принцип дії основних напівпровідникових приладів, роботу основних електронних пристроїв, таких як джерела вторинного живлення, електронні підсилювачі, елементи імпульсної, цифрової і мікропроцесорної техніки, пристрої відображення інформації.

Мета та цілі дисципліни

Формування комплексу базових знань в області електроніки, електротехніки і мікропроцесорної техніки в обсязі достатньому для розуміння особливостей функціонування типових електротехнічних елементів і пристроїв. Здобуття студентами системи знань щодо використання

різноманітних електронних та вимірювальних пристроїв, електронних спрямовувачів, підсилювачів та генераторів в промисловості та практичній діяльності людини.

Формат занять

Лекційні та практичні заняття та консультації. Підсумковий контроль - залік

Компетентності

ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях

ЗК2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

СК5. Здатність до постійного розвитку компетентностей у сфері прикладної фізики, інженерії та комп'ютерних технологій.

СК6. Здатність використовувати сучасні теоретичні уявлення в галузі фізики для аналізу фізичних систем.

СК7. Здатність використовувати методи і засоби теоретичного дослідження та математичного моделювання в професійній діяльності.

Результати навчання

Р01. Знати і розуміти сучасну фізику на рівні, достатньому для розв'язання складних спеціалізованих задач і практичних проблем прикладної фізики.

Р04. Застосовувати фізичні, математичні та комп'ютерні моделі для дослідження фізичних явищ, розробки приладів і наукоємних технологій.

Р05. Вибирати ефективні методи та інструментальні засоби проведення досліджень у галузі прикладної фізики.

Обсяг дисципліни

Загальний обсяг дисципліни 90 годин: лекції – 16 годин, практичні заняття – 16 годин, самостійна робота – 58 годин.

Передумови вивчення дисципліни (пререквізити)

Фізика, Вища математика

Особливості дисципліни, методи та технології навчання

Лекції проводяться інтерактивно з використанням мультимедійних технологій. На практичних заняттях використовується проектний підхід до навчання, ігрові методи,

Програма навчальної дисципліни

Теми лекційних занять

Тема 1. Фізичні основи роботи напівпровідникових приладів

Провідники, напівпровідники та діелектрики; Власна електропровідність напівпровідників; Домішкова електропровідність напівпровідників. Донорні домішки. Акцепторні домішки; Процеси перенесення зарядів у напівпровідниках; Дрейф носіїв заряду. Дифузія носіїв заряду; Електричні переходи; Електронно-дірковий перехід. Вентильна властивість р-n-переходу. Види пробоїв р-n-переходу. Ємність р-n-переходу; Контакт «метал – напівпровідник»; Контакт між напівпровідниками одного типу провідності; Гетеропереходи.

Тема 2. Напівпровідникові прилади

Напівпровідникові резистори; Напівпровідникові діоди; Транзистори; Тиристри.

Тема 3. Оптиелектронні напівпровідникові прилади

Фотоелементи; Фотоелектронні помножувачі; Фотоелектричні прилади на основі внутрішнього фото ефекту (Фоторезистори, Фотодіоди, Фототранзистори, Фототиристор); Світлодіоди; Оптиелектронні пристрої.

Тема 4. Елементна база мікроелектроніки

Загальні поняття про інтегральні мікросхеми; Гібридні інтегральні мікросхеми; Напівпровідникові інтегральні мікросхеми; Оптиелектроніка.

Теми практичних занять

Тема 1. Розподіл електронів за енергетичними рівнями наноматеріалів.

Тема 2. Процеси перенесення зарядів у напівпровідниках.

Тема 3. Вольт-амперна характеристика р-п-переходу.

Тема 4. Напівпровідникові діоди

Тема 5. Транзистори.

Теми лабораторних робіт

Лабораторні роботи в рамках дисципліни не передбачені.

Самостійна робота

1. Опрацювання лекційного матеріалу (16 год).

2. Підготовка до практичних занять (16 год).

3. Самостійне вивчення наступних тем: 1. Властивості омічних переходів. (14 год) 2.

Кріоелектроніка. (12 год)

Література та навчальні матеріали

Основна література

1. Фізичні основи мікро- і наноелектроніки: підручник / М.Г. Находкін, Д.І. Шека. – Київ: КНУ ім. Т.Г. Шевченка, 2005. – 432 с.

2. Колонтаєвський Ю. П., Сосков А. Г. Промислова електроніка та мікросхемотехніка: теорія і практикум / За ред. А. Г. Соскова. – К.: Каравела, 2004. – 432 с.

3. Болух В. Ф., Данько В. Г. Основи електроніки і мікропроцесорної техніки: Навч. посібник. – Харків: НТУ «ХПІ», 2011. – 257 с.

4. Щупляк Н. М. Основи електроніки і мікроелектроніки. – Дрогобич: Бескид БІТ, 2014. – 443 с.

5. Борисов О.В., Якименко Ю.І. Твердотільна електроніка: Підручник. – К.: НТУУ "КПІ", 2015. – 484 с.

6. Мілих В.І., Шавьолкін О.О. Електротехніка, електромеханіка та мікропроцесорна техніка: Підручник / За ред. Мілих В.І. – К.: Каравела, 2007. – 688 с.

Додаткова література

1. Фізичні основи електроніки: курс лекцій [Електронний ресурс]: навч. посіб. для студ. спеціальності 171 «Електроніка» / КПІ ім. Ігоря Сікорського; уклад.: К.С. Дрозденко, –

Електронні текстові данні (1 файл: 8,58 Мбайт). – Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2021. – 153 с.

2. Омельчук В. В., Гладич І. К. Електроніка та мікросхемотехніка. – Житомир: ЖВІРЕ, 2004. – 356 с.

Система оцінювання

Критерії оцінювання успішності студента та розподіл балів

Бали нараховуються за наступним співвідношенням:

- Контрольна робота – 40% балів;
- Залік – 60% балів.

Шкала оцінювання

Сума балів	Національна оцінка	ECTS
90–100	Відмінно	A
82–89	Добре	B
75–81	Добре	C
64–74	Задовільно	D
60–63	Задовільно	E
35–59	Незадовільно (потрібне додаткове вивчення)	FX
1–34	Незадовільно (потрібне повторне вивчення)	F

Норми академічної етики і політика курсу

Студент повинен дотримуватися «Кодексу етики академічних взаємовідносин та доброчесності НТУ «ХПІ»: виявляти дисциплінованість, вихованість, доброзичливість, чесність, відповідальність. Конфліктні ситуації повинні відкрито обговорюватися в навчальних групах з викладачем, а при неможливості вирішення конфлікту – доводитися до відома співробітників дирекції інституту. Нормативно-правове забезпечення впровадження принципів академічної доброчесності НТУ «ХПІ» розміщено на сайті: <http://blogs.kpi.kharkov.ua/v2/nv/akademichna-dobrochesnist/>

Погодження

Силабус погоджено

Дата погодження, підпис
01.09.2023 р.

Завідувач кафедри
Сергій МАЛИХІН

Дата погодження, підпис
01.09.2023 р.

Гарант ОП
Сергій КОЗЛОВ